

Stockholm 2011-01-28

Riktig mat för Stockholms patienter

vår kamp och våra krav

Bakgrund – så började kampen för riktig mat på Stockholms sjukhus

Den 1 april år 2009 fick flera av Stockholms sjukhus ett nytt kostsystem¹. Några månader senare kom avslöjandet om att upphandlingen av systemet skett utan vare sig demokratisk insyn² eller tillräcklig konkurrens. Leverantören Sodexo hade tagit hem ett mycket lukrativt avtal utan att andra konkurrerande företag fått lägga anbud.³ Redan i ett tidigt skede drabbades kostsystemet av omfattande problem. Patientmaten, som serverades i svarta plastbyttor, exploderade frekvent vid tillagning.⁴ Till det kom långa listor med rapporter om felaktiga leveranser, uteblivna varor och mat som hade för kort bäst före datum.⁵

När patienterna, i en enkätundersökning, fick tycka till om den tillsatsfyllda⁶ patientmaten visade resultatet att var tredje patient var missnöjd med eller helt dömde ut den mat de blivit serverade.⁷ Patienter som vårdades längre tid än en vecka på sjukhusen var signifikant mindre nöjda med utbudet i jämförelse med patienter som vårdades kortare tid. Det är också patienter som vårdas under en längre tid som löper störst risk att drabbas av undernäring. Undernäring försvårar i sin tur tillfrisknandet och leder till ökade kostnader för samhället på grund av längre vårdtider.

Socialdemokraterna tillsammans med V och MP presenterade 2009 ett eget alternativ till den dyra och tillsatsfyllda maten som gick under namnet Hälsokök Stockholm. Hälsokök Stockholm innebar att utbildade kockar skulle anlitas för att ta fram en omfattande à la carte meny där matportioner i olika storlekar, på tallrik och med färsk sallad och bröd alltid ingår. Måltiderna skulle vara anpassade efter individen och serveras inom 45 minuter. Maten skulle tillagas i kök som var lokaliserade inom eller i anslutning till sjukhuset.

¹ Karolinska universitetssjukhuset, Södertälje Sjukhus och Danderyds sjukhus

² SvD "Miljardavtal slöts utan politisk insyn" 15/5 - 2009

³ SvD "Matfabrik stod klar före storaffär" 2/7 - 2009

⁴ Dagens Medicin "Matförpackningar exploderar på sjukhus i Stockholms län" 11/5 - 2009

⁵ SvD "Sjukhusmaten är full av tillsatser" 11/5 - 2009

⁶ Vissa rätter hade upp till 20 E-märkta tillsatser. SvD "Sjukhusmaten är full av tillsatser" 11/5 - 2009

⁷ Fråga: Hur har maten smakat? Svar: dåligt (22%), Mycket dåligt (11%). Olin & Orrevall (2009)

Valåret 2010 – situationen förvärras, kampen fortsätter, men från majoriteten hörs inte ett knyst

Avslöjanden av maten som osmaklig och dyr gjorde att den borgerliga majoriteten lovade att genomföra åtta förbättrande åtgärder som utfärdas i augusti 2009. Ett år efter att löftena utfärdats kunde Socialdemokraterna visa att 6 av 8 löften inte var uppfyllda.⁸ Maten som skulle blivit bättre hade blivit sämre. Under ett helt års tid avböjer den borgerliga majoriteten konsekvent att kommentera eller göra något åt den hårt kritiserade patientmaten alltmedan vi kommer med både nya krav och egna idéer hur patientmaten kan förbättras. Senast uppmärksammade vi detta på DN debatt (se länk på sista sidan)

Senast i november 2010 slutfördes en ny patientmatenkätundersökning. Fortfarande anser mindre än hälften av alla patienter att maten smakar bra. Om vi blickar tillbaka över samtliga patientmatenkäter som gjorts de senaste två åren så har inte leverantören Sodexo uppnått det lågt ställda kravet att 75 procent av patienter ska vara nöjda med maten en enda gång. Landstinget har i sin tur inte vidtagit några åtgärder samtidigt som maten har blivit dyrare utan att kvaliteten förbättrats.

Två års lång kamp för riktig mat till Stockholms patienter ger resultat

Efter två år av dålig patientmat kommer äntligen den borgliga majoritetens partiella reträtt. Det är en delseger för alla Stockholms patienter och ett steg mot en säkrare, bättre och mer lönsam vård. Vi hade givetvis önskat att den borgliga majoriteten hade lyssnat till oss, men framförallt patienternas kritik, långt tidigare. Den primära anledningen till detta är givetvis att det tar lång tid att utreda och upphandla nya kostavtal.

På tisdag den 1 februari ska produktionsutskottet besluta om riktlinjer till en ny måltidspolicy för Stockholms läns landsting. I samband med det kommer vi att presentera ett antal krav som vi menar måste vara vägledande för att maten inom SLL ska ses som en del av den medicinska behandlingen och då måste den smaka gott, se aptitlig ut och vara nyttig.

⁸ För att se vilka löften som ej uppfylldes se bifogad rapport ”Ingenting har hänt”

Socialdemokraternas krav till måltidsutredningen

1. Majoriteten har signalerat att Södersjukhuset och SLSO självständigt ska få hantera kommande beslut om patientmat. Vi välkomnar majoritetens svängning eftersom vi tror att varje enskilt sjukhus expertis är en nödvändig del för att upphandla den kost som bäst kan möta deras patientergruppers särskilda matpreferenser och behov. Det vore dock olyckligt att förekomma den måltidsutredning som nu ska initieras. **För att vi ska stödja måltidsutredningen är det därför ett orubbligt krav från vår sida att upphandling av kost för Södersjukhuset och SLSO bryts ut ur ärendet och hanteras i särskild ordning.**
2. Mat ska ses som en del av den medicinska behandlingen
3. Maten och måltidupplevelserna ska vara tilltalande och tillgodose patienternas behov, oavsett religion eller kultur
4. SLL ska garantera högsta möjliga kvalitet för skattepengarna
5. Patienter och anhöriga ska ges möjlighet att inta måltider tillsammans
6. Särskild hänsyn ska tas till extra utsatta patientgruppers varierande behov
7. Särskild hänsyn ska tas till barn
8. Undersök möjligheten att i ökad utsträckning använda närodlade råvaror
9. Maten ska vara tillagad av bra och färska råvaror, halvfabrikat ska minimeras
10. Maten ska inte innehålla onödiga kemiska eller andra tillsatser som är skadliga för hälsan eller miljön
11. SLL ska inrätta ett kostråd bestående av olika expertgrupper och patienter/patientorganisationer
12. SLL ansvarar alltid för att en bra och tillförlitlig uppföljning sker. Både inom egna verksamheter och verksamheter på entreprenad. Samtidigt är det SLL:s ansvar att enkätundersökningar om maten har en hög svarsfrekvens som ger tillförlitliga resultat.

13. Kravet om att minst 25% av andelen inköpta varor ska vara ekologiska måste förtydligas
14. Förutsättningarna att inrätta lokala tillagningskök i samtliga sjukhus ska undersökas
15. NKS ska skapa utrymme för inrättande av ett "Hälsokök", enligt inriktningen i motionen från (S), (V) och (Mp)
16. Utred hur dagligvaror och inköp av exempelvis mellanmål och färsk frukt hanteras. Enkätundersökningen visar att endast hälften av patienterna blir erbjudna mellanmål. Det är inte acceptabelt. Hur och i vilken budget bör kostnader för dylikt ligga? Vem ansvarar för att patienter blir erbjudna ett rimligt antal mellanmål per dag?

Länkar till Socialdemokraternas kampanjsidor

Kampanjsidan: www.socialdemokraterna.se/riktigmat

Facebookgruppen: www.facebook.com/riktigmat

Några länkar om matskandalen i Stockholms läns landsting 2010

100310 Sjukhusmat får fortsatt patientkritik

http://www.svd.se/nyheter/inrikes/sjukhusmat-far-fortsatt-patientkritik_4407083.svd

100708 Barnen vägrar sjukhusmaten

http://www.svd.se/nyheter/inrikes/barnen-vagrar-sjukhusmaten_4972009.svd

100709 Kontraktet löper över flera år

http://www.svd.se/stockholm/nyheter/kontraktet-loper-flera-ar_4976093.svd

100709 Rödgröna vill riva upp Sodexoavtal

http://www.svd.se/stockholm/nyheter/rodgrona-vill-riva-upp-sodexoavtal_4976091.svd

100811 Expressens Anna Bäsén om sjukhusmaten

<http://www.expressen.se/1.2092711>

100812 Kolumn av Aftonbladetsmatreporter Karin Ahlborg

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/kolumnister/karinahlborg/article7605027.ab>

100916 Sodexo putsade svar i matenkät

http://www.svd.se/nyheter/inrikes/sodexo-putsade-svar-i-matenkat_5338895.svd

101120 DN debatt - Patientmaten på sjukhusen måste bli en del av vården av Ilija Batljan

<http://www.dn.se/debatt/patientmaten-pa-sjukhusen-maste-bli-en-del-av-varden>

